

Bu günlərdə biz Azərbaycan dövlətçiliyi və xalq üçün xüsusi əhəmiyyətə malik tarixi hadisənin növbəti ildönümünü qeyd edirik. Belə ki, iyirmi səkkiz il əvvəl, 1995-ci il noyabrın 12-də ilk dəfə olaraq müstəqil Azərbaycan Respublikasının Əsas Qanunu olan Konstitusiyaya hazırlanaraq ümumxalq səsverməsi - referendum yolu ilə qəbul edildi. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının qəbul edilməsi dövlət müstəqilliyinin ilk illərində əldə edilən ən mühüm nailiyyətlərdən biri olmaqla, ölkəmizdə demokratik, hüquqi dövlət quruculuğu istiqamətində tamamilə yeni mərhələnin əsasını qoydu. Xüsusilə vurğulanmalıdır ki, Əsas Qanunun qəbulunun növbəti ildönümünün Müzəffər Ali Baş Komandan, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələri tərəfindən 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan misilsiz Qələbə şərəfinə təsis edilmiş Zəfər Gününə yaxın günə təsadüf etməsi Konstitusiyaya Gününi daha da əlamətdar edir.

Konstitusiyamızın qəbulu müstəqillik tariximizin ən vacib hadisələrindən biri olmaqla, eyni zamanda dövlətçiliyimizin möhkəmləndirilməsi, o cümlədən ölkəmizin dünyaya birliyinə nüfuzunun daha da artması baxımından əhəmiyyətli ictimai-siyasi hadisə idi. Əsas Qanunun qəbul edilməsi, həmçinin ölkənin inkişafında yeni mərhələyə, yeni dövlət siyasətinin mərkəzində insanın hüquq və azadlıqlarının, demokratik və hüquqi dövlət ideallarının durması ilə xarakterizə olunan mərhələyə qədəm qoyulmasının göstəricisi oldu.

Məlum olduğu kimi, 2023-cü il dövlətimiz və cəmiyyətimiz üçün mühüm olan yubiley tarixləri ilə əlaqədardır. Bu il dahi şəxsiyyət, müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin banisi, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 ilə tamam oldu. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Sərəncamı ilə dahi öndərin 100 illik yubileyi münasibətlə 2023-cü ilin Azərbaycan Respublikasında "Heydər Əliyev il" elan olunması Ümummilli Liderimizin əziz xatirəsinə və zəngin irsinə növbəti ehtiram nümunəsidir.

Eyni zamanda, 2023-cü il oktyabrın 15-də dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin birinci müddətə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilməsinin 20 illiyi tamam olub. Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi kursunun dövlətimiz və xalqımız üçün ən düzgün yol olduğunu dərk edən xalqımız 2003-cü il oktyabrın 15-də keçirilən seçkilərdə məhz bu siyasətin layiqli davamçısı olan cənab İlham Əliyevə böyük etimad göstərərək onun dəstəkləmişdir. Bununla da ölkəmizin inkişafında tamamilə yeni bir mərhələ başlamışdır.

Azərbaycanın müasir dövlətçilik tarixinə əlavə olaraq 20 il kimi yazılan bu dövrdə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən daha da inkişaf etdirilərək yeni şəraitə uyğunlaşdırıldığı siyasət nəticəsində dövlətimiz misilsiz inkişaf yolu keçmişdir.

Müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin əsasının qoyulması Ulu Öndər Heydər Əliyevin adı ilə bilavasitə bağlıdır. Müstəqil Azərbaycan Respublikasının dövlət quruculuğu prosesində ilk Konstitusiyasının qəbulu dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin tarixi xidmətlərindəndir. Her bir azərbaycanlı Ulu Öndərin şəxsiyyətinə, onun ideyalarına və qoyduğu dəyərli irsə dərin hörmət hissi ilə yanaşır. Dahi Heydər Əliyev hələ sağlığında canlı əfsanəyə çevrilmiş və ümumxalq sevgisi qazanmışdır. Şübhəsiz ki, Heydər Əliyev fenomeninə maraqlar ötdükdə daha da artır və Ümummilli Liderin zəngin və çoxşaxəli irsinin öyrənilməsi hər zaman aktual məsələ olaraq qalır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi: "Heydər Əliyevin xatirəsinə ən böyük hörmətimiz onun yoluna sədəqətimizdir".

Ulu Öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi dövründə ölkəmiz tarixi nöqtəyi-nəzərdən qısa müddət ərzində esrlərə bərabər inkişaf yolu keçdi. Məhz dahi

təyi və tələbi ilə hakimiyyətə qayıdırdıqdan sonra Ümummilli Lider Heydər Əliyev öz müdrik siyasəti və tarixi uzaqgörənliyi ilə ölkə vətəndaşlarını milli dövlətçilik ideyası ətrafında birləşdirməyə nail oldu. Bununla da, dövlət və cəmiyyət həyatının bir çox sahələrini əhatə edən genişmiqyaslı islahatlar həyata keçirilməyə başlandı. O zamanlar ölkədə mövcud olan qanunvericilik sistemi hüquqi və demokratik dövlət ideyasının tələblərinə, qanunun aliliyinin təmin olunmasına uyğun olmaqla, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinə kifayət qədər təminat vermirdi. Bu səbəbdən də ilk öncə qanunvericilik sahəsində köklü islahatların aparılması artıq bir zərurətə çevrilmişdir. Əlbəttə ki, bu islahatların ölkənin Əsas Qanununu qəbul etmədən reallaşdırmaq qeyri-mümkün idi. Məhz bu səbəbdən qarşıda duran ən vacib məsələlərdən biri məhz yeni Konstitusiyaya layihəsinin hazırlanması idi.

Beləliklə, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 1995-ci il 2 may tarixli 1048 sayılı qərarı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin sədrliyi ilə yeni Konstitusiyaya layihəsinin hazırlayan Komissiyanın tərkibi təsdiq olundu. Yeni Konstitusiyaya layihəsinin hazırlayan Komissiyanın ilk iclası 1995-ci il iyunun 5-də keçirilib. Həmin iclasda geniş nitq ilə çıxış edən Ulu Öndər Heydər Əliyev qeyd etmişdir ki, müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyaya layihəsinin hazırlanması olduqca mühüm bir tarixi hadisədir. Ümummilli Lider Heydər Əliyev həmin çıxışında vurğulamışdır: "Konstitusiyaya yaratmaq üçün şübhəsiz ki, tarixi keçmişimizə nəzər salmalıyıq, amma eyni zamanda ümumbəşəri dəyərlərdən, dünyanın demokratik dövlətlərinin əldə etdiyi nailiyyətlərdən, təcrübədən istifadə etməliyik, bəhrələnməliyik".

Bu çıxışında Ümummilli Lider ölkənin Əsas Qanununun mahiyyətinə aydınlıq gətirərək, belə söyləmişdir: "Konstitusiyaya birinci növbədə dövlətə, hakimiyyətə xalq arasında olan münasibətləri özündə əks etdirməlidir. Hakimiyyət bölgüsü, ali icra, qanunvericilik, məhkəmə hakimiyyətləri - bunlar hamısı xalqın iradəsinə söykənmiş, seçkilər yolu ilə təmin olunmalıdır".

Eyni zamanda, Konstitusiyaya Komissiyasının 1995-ci il oktyabrın 3-də keçirilən iclasında Ümummilli Lider Heydər Əliyev Komissiyanın sədri olaraq Əsas Qanunda əks olunmasını vacib hesab etdiyi bəzi məqamları xüsusi olaraq vurğulamışdır: "Demokratiya prinsipləri geniş məfhumdur. Əgər bu, bir tərəfdən insanların hüquqlarının təmin edilməsi prinsipləridir, ikinci tərəfdən dövlətçiliyin qurulmasını, dövlət quruculuğu prosesinin aparılmasını, inkişaf etdirilməsini və Azərbaycanda həm dövlətin, həm xalqın, həm də hər bir vətəndaşın hüquqlarının qorunmasına təminat verə bilən dövlətin qurulub yaranmasını təmin edən prinsiplər olmalıdır...."

Konstitusiyaya görə elə bir konstitusiyaya olsun ki, bir tərəfdən insanların hüquqlarını qorusun, insan azadlıqlarını, demokratiyanı təmin etsin, siyasi plü-

"Bu Konstitusiyaya Azərbaycan xalqının keçdiyi tarixi inkişaf yolunun məntiqi nəticəsidir. Konstitusiyaya ölkəmizdə vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi, müstəqil dövlətçiliyimizin qorunub saxlanması, möhkəmləndirilməsi və demokratik dəyişikliklərin həyata keçirilməsi üçün hərtərəfli zəmin və şərait yaradır. Azərbaycanın tarixi keçmişini, bugünkü reallıqlarını və gələcək inkişaf perspektivlərini əks etdirməsi, ümumbəşəri və milli dəyərlərə söykənməsi Konstitusiyamızın səciyyəli xüsusiyyətlərində əsas cəhətlərdir".

Heydər ƏLİYEV,
Ümummilli Lider.

dövlət hakimiyyətinin yeganə mənbəyi kimi Azərbaycan xalqını elan edir, həmçinin sərbəst və müstəqil öz müqəddəratını həll etmək və öz idarəetmə formasını müəyyən etməyi Azərbaycan xalqının suveren hüququ kimi təsbit edir.

Əsas Qanunda müasir sivil cəmiyyətlərin əsas inkişaf istiqamətlərini müəyyən edən, hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğuna imkan verən ideya və dəyərlər geniş şəkildə əks olunub. Konstitusiyaya Azərbaycan dövlətinin demokratik, hüquqi, dünyəvi, unitar respublika elan edir.

Konstitusiyada, hakimiyyətlərin bölünməsi prinsipi

"1995-ci ildə qəbul edilmiş Konstitusiyaya demokratiya və hüquqi dövlət prinsipləri ilə ölkəmizdə insan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi, eyni zamanda dövlətçiliyin tərəqqisi üçün etibarlı zəmin yaraldı. Məhz dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin yorulmaz əməyinin nəticəsi olan bu böyük tarixi sənəd Azərbaycanın müstəqillik yolunda daha da inamla irəliləməsi, milli-mənəvi dəyərlərimizin hərtərəfli qorunması və əhalinin rifahının təmin edilməsi üçün geniş imkanlar yaraldı."

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının qəbul edilməsindən 28 il keçir

Heydər Əliyevin iradəsi, ağılı, təcrübəsi və digər mühüm dövlət xadimi keyfiyyətləri, yorulmaz fəaliyyəti, xalqına və Vətəninə sevgisi siyasətinə və münasibətlərinə əsasən, hər bir maddənin yerinə yetirilməsində öz yerini tapacaqdır".

Müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurulmasına və bu müstəqilliyin qorunub saxlanılmasına xüsusi önəm verən Ümummilli Lider Heydər Əliyev qeyd etmişdir: "Biz müstəqil Azərbaycan kimi əzəmətli bir abidənin təməlini qoyuruq, onu qururuq, yaradırıq. Onu indiki nəsillər üçün yaradırıq, gələcək nəsillər üçün yaradırıq. Bizim üzərimizə şərafətli bir vəzifə düşübür və bunu layiqincə yerinə yetirməliyik. Güman edirik ki, hər bir vətəndaş bu vəzifənin yerinə yetirilməsində öz yerini tapacaqdır".

Şübhəsiz ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin milli dövlətçiliyimizin formalaşması və möhkəmləndirilməsindəki misilsiz fəaliyyəti hər birimiz üçün böyük nümunə olaraq daim qalacaqdır.

Qeyd edilməlidir ki, Konstitusiyaya dövlət hakimiyyətinin təşkilinin əsas prinsiplərini, insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarını, hakimiyyətlərin bölgüsü və digər demokratik dəyərləri özündə ehtiva edərək,

"1998-ci ildə ilk dəfə olaraq ali konstitusiyaya ədalət mühakiməsi orqanı - Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi fəaliyyətə başlamışdır. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin bilavasitə təşəbbüsü ilə yaradılmış və bu il fəaliyyətə başlamasının 25 illik yubileyini qeyd edən Konstitusiyaya Məhkəməsinin əsas məqsədləri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının əhəmiyyətini təmin etməkdən, hər kəsin əsas hüquq və azadlıqlarını müdafiə etməkdən ibarətdir."

həmçinin olduqca mühüm ideoloji funksiyaları yerinə yetirir. Bu baxımdan 1991-ci ildə ölkəmizdə dövlət müstəqilliyi bərpa edildikdən sonra hüquqi dövlət quruculuğu üçün vacib olan tədbirləri həyata keçirilməsi, o cümlədən demokratik dəyərlərə əsaslanan yeni Konstitusiyamızın qəbul edilməsi labüddür. Lakin məlum olduğu kimi, müstəqilliyin ilk illərində ölkədə mövcud olan siyasi qeyri-sabitlik və vahid siyasət iradənin mövcud olmaması bu mürəkkəb və məsuliyyətli vəzifənin reallaşdırılmasını qeyri-mümkün etmişdir.

Məhz belə bir çətin tarixi dövrdə xalqın təkidli is-

pinə ciddi riayət olunması, dövlət hakimiyyətinin dahi məsələlərdə yalnız hüquqla, xarici məsələlərdə isə yalnız Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxıdıcı beynəlxalq müqavilələrdən irəli gələn müddəalarla məhdudlaşması və digər mühüm ideya və normalar təsbit edilmişdir.

Eyni zamanda, qeyd edilməlidir ki, Konstitusiyaya insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının, ölkə vətəndaşlarına layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsini dövlətin ali məqsədi olaraq müəyyən edilmişdir. Xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bu müddəa birbaşa onun göstəricisidir ki, insan amili, onun hüquq və azadlıqları ölkə Konstitusiyasının əsas diqqət mərkəzində dayanır.

Konstitusiyamızın təxminən üçdəbir hissəsi, yeni ən böyük fəsil məhz birbaşa insan hüquq və azadlıqlarının təsbitinə və bu hüquq və azadlıqların müdafiəsinə həsr edilmişdir. Həmin fəsildə demokratik dövlətdə təmin edilməsi vacib olan hüquq və azadlıqlar, onların həyata keçirilmə mexanizmləri, həmçinin ayrı-ayrı hüquq və azadlıqların qanuni məhdudlaşdırılmasının mümkün hədləri nəzərdə tutulmuşdur.

Qeyd edilməlidir ki, ölkədə hüquqi, siyasi, sosial və iqtisadi vəziyyət dəyişdikcə, eyni zamanda ictimai münasibətlər inkişaf etdikcə öz təbiətinə görə kifayət qədər sabit normativ hüquqi akt olan Konstitusiyamızın da müəyyən müddəalarının təkmilləşdirilməsi, müvafiq əlavələrin və dəyişikliklərin edilməsi zərurəti meydana çıxır. Məhz belə zərurətdən irəli gələrək 2002-ci il 24 avqust, 2009-cu il 18 mart və 2016-cı il 26 sentyabr tarixlərində keçirilmiş referendum nəticəsində Əsas Qanuna bir sıra mühüm əlavələr və dəyişikliklər edilmişdir. Müasir çağırışları və yenilikləri özündə ehtiva edən Konstitusiyaya islahatın demokratik dəyərlərin bərqərar olması, insan hüquq və azadlıqlarının etibarlı müdafiəsi, ölkəmizdə gedən demokratikləşmə proseslərinin daha da dərinləşməsi kimi məqsədlərə xidmət edir.

Konstitusiyamızın qəbulundan ötən müddət bir daha onu göstərdi ki, ölkə hayatının müxtəlif sahələrini əhatə edən irimiqyaslı islahatlar öz əsasını müəllifi Ulu Öndər Heydər Əliyev olan Əsas Qanundan götürür.

Ölkə Konstitusiyası qəbul edildikdən sonra 1998-ci ildə ilk dəfə olaraq ali konstitusiyaya ədalət mühakiməsi orqanı - Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Məhkəməsi fəaliyyətə başlamışdır. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin bilavasitə təşəbbüsü ilə yaradılmış və bu il fəaliyyətə başlamasının 25 illik yubileyini qeyd edən Konstitusiyaya Məhkəməsinin əsas məqsədləri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının aliliyini təmin etməkdən, hər kəsin əsas hüquq və azadlıqlarını müdafiə etməkdən ibarətdir.

Fəaliyyət göstərirdi öten 25 il ərzində Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumu tərəfindən ümumilikdə 559 qərar və 164 qərardad qəbul edilmişdir. Bu qərar və qərardadlar, onlarda formalaşdırılmış hüquqi mövqelər Konstitusiyamızın aliliyinin təmin olunmasına, Əsas Qanunda təsbit edilmiş insan hüquq və azadlıqlarının müdafiə edilməsinə xidmət edir. Qeyd edilməlidir ki, cari il ərzində Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumu tərəfindən daxil olmuş sorğu, müraciət və şikayətlərə dair ölkə Konstitusiyasında təsbit edilmiş normalar rəhbər tutaraq bir sıra mühüm qərar və qərardadlar qəbul edilmişdir.

Belə ki, Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin müraciəti əsasında qəbul edilən "Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 2.3 və 882-ci maddələrinin, Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 2-ci maddəsinin 3-cü hissəsinin həmin Məcəllənin 203-

cü maddəsi ilə əlaqəli şəkildə şərh edilməsinə dair" 2023-cü il 17 iyul tarixli Qərarda formalaşdırılan hüquqi mövqedə Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumu Konstitusiyamızın 12-ci maddəsinin I hissəsinə, 16-cı maddəsinin I hissəsinə və 35-ci maddəsinin istinad etmişdir. Bu Qərarda qeyd edilmişdir ki, hüquqi məsuliyyətin bir növü olan maddi məsuliyyət əmək müqaviləsinin bir tərəfinin (işçinin və ya işəgötürənin) digər tərəfə əmək müqaviləsi üzrə öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi zamanı təqdirli, hüquqazidd hərəkətləri nəticəsində vurduğu ziyanı qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada və həddə ödəmək vəzifəsini nəzərdə tutur.

Həmçinin qeyd edilmişdir ki, əmək münasibətlərində maddi məsuliyyət məqsəd və vəzifələrinə, subyektlərinə, maddi məsuliyyətin həddi və onun müəyyən edilməsi şərtlərinə və qaydasına görə mülki hüquqi məsuliyyətdən fərqlənir. Belə ki, əmək hüququnda yalnız vurulmuş faktiki (haqiqi) ziyanın ödənilməsi nəzərdə tutulur, işçi yalnız qanunda nəzərdə tutulmuş hallarda tam maddi məsuliyyətə cəlb olunur. Bir qayda olaraq, işçi bir aylıq orta əməkhaqqı məbləğinədək maddi məsuliyyət daşıyır. Mülki hüquq münasibətlərində isə vurulmuş ziyan tam həcmdə ödənilir, habelə əldən çıxmış fayda da ödənilə bilər və s.

Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumu Əmək Məcəlləsinin 195-ci maddəsinə, 191-ci maddəsinin 1-ci hissəsinə istinad edərək qeyd etmişdir ki, istər işəgötürən, istərsə də işçi əmək münasibətləri prosesində əmək müqaviləsi üzrə öhdəliklərinin yerinə yetirərək birinin digərini vurduğu ziyanı görə mülki qanunvericilik normaları əsasında deyil, əmək qanunvericiliyi normaları əsasında maddi məsuliyyət daşıyır və vurulmuş ziyanın ödənilməsi ilə bağlı tələflər arasında hər hansı mülki hüquqi müqavilənin bağlanması tələb olunmur.

Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumunun qənaətinə görə, Əmək Məcəlləsinin 199-cu maddəsi ilə iş-

çinin işəgötürənə vurduğu ziyanı görə tam həcmdə maddi məsuliyyət daşdığı hallar dəqiq göstərilmişdir. Bu baxımdan, məsələ əmək qanunvericiliyi ilə tam tənzimləndiyindən, Mülki Məcəllənin 2.3-cü maddəsinin tələbləri baxımından işçinin işəgötürənə vurduğu ziyan həmin Məcəllənin 882-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulan mülki müqavilə ilə rəsmiləşdirilə bilər.

Bu qərarda Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumu belə nəticəyə gəlmişdir ki, Əmək Məcəlləsinin 2-ci maddəsinin 3-cü hissəsinə və 199-cu maddəsinə, Mülki Məcəllənin 2.3-cü maddəsinin tələbinə uyğun olaraq, işçinin işəgötürənə vurduğu ziyan dair mülki hüquqi əqdin, o cümlədən borcun etirafı haqqında mücərrəd müqavilənin bağlanması istisna edilir. Əmək Məcəlləsinin 194-cü maddəsinə əsasən, ziyan vurulduqdan sonra əmək münasibətlərinə xitam verilməsi təqsirkar tərəfi maddi məsuliyyətdən azad etmədiyindən, işəgötürən həmin Məcəllənin 203-cü maddəsi və 205-ci maddəsinin 2-ci hissəsi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada ziyanın ödənilməsinə dair iddia ilə məhkəməyə müraciət edə bilər.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin digər müraciəti əsasında qəbul edilən "Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 28 və 71-ci maddələrinin II hissəsi baxımından Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 83.4-cü maddəsinin Azərbaycan Respublikası Cəzalandırma Məcəlləsinin 167-ci maddəsinə münasibətdə şərh edilməsinə dair" Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumunun 2023-cü il 1 sentyabr tarixli Qərarında Konstitusiyamızın 28-ci maddəsinin II hissəsinə və 71-ci maddəsinin II hissəsinə istinad edilmişdir.

Adıçəkilən Qərarda qeyd edilmişdir ki, məhkumluq cinayət törətməsi şəxslə dövlət arasında xüsusi cinayət-hüquqi münasibətlərin yaranmasına səbəb olur. Məhkumluğun mahiyyəti ondan ibarətdir ki, cəzasını çəkmiş şəxs yeni cinayət törətməyə şübhəli altdında qalmağa davam edir və şəxs yeni cinayət törətməsi halında onun məhkumluğuna əlavə cinayət-hüquqi yüküklüyün yaranması üçün əsas olur.

Həmçinin bu Qərarda Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumu göstərmişdir ki, şəxsin cinayət-hüquqi statusunu səciyyələndirən cəhət olaraq məhkumluq şəxs bəzində məhkəmənin ittiham hökmü qanuni hüququnu mindiyi gündən başlayır, bütün cəzaçəkmə müddətini əhatə etməklə cinayətin ağırılığında asılı olaraq qanunla müəyyən edilmiş müddət ərzində davam edir və bu müddətin bitməsi ilə ödənilmiş hesab olunur.

Qeyd edilmişdir ki, residiv yəni bir cinayətin törədilməsindən daha qəliz hadisə olduqundan, burada növbəti cinayətin (residiv) bəz verə biləcəyi zaman sərhədini dəqiq müəyyən etmək çox vacibdir. Bu sərhəd qismində isə şəxsin məhkumluğu çıxış edir. Məhz məhkumluğun mövcudluğu şəxsin hərəkətlərində residiv olub-olmamasını müəyyən etməyə imkan verir.

Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumunun qənaətinə görə, məhkəmə hökmü ilə təyin edilmiş cəzanın çəkilməmiş hissəsinin daha yüngül cəza ilə əvəz edilməsi cəza təyinatına kimi qəbul edilməməsi də, bu cür qərarın doğurduğu hüquqi nəticələrə müvafiq olaraq törətdiyi konkret cinayətə görə məhkum olunmuş şəxs cəzasının çəkilməsi hissəsindən daha yüngül cəzanı çəkməkdə davam edir. Bu halda məhkumluğun ödənilməsi müddəti şəxsin törətdiyi konkret kateqoriyadan olan cinayətə görə müəyyən edilməklə, əvəz edən cəzanın çəkilib qurtardığı gündən hesablanmalıdır.

(davamı 5-ci səhifədə)

